

**ВІЙСЬКОВИЙ КОЛЕДЖ СЕРЖАНТСЬКОГО СКЛАДУ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ**

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
для вступників, які вступають на основі повної (профільної) загальної
середньої освіти на здобуття освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

Галузь знань	К Безпека та оборона
Спеціальності	К6 Забезпечення військ (сил) К7 Озброєння та військова техніка

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Письмовий іспит з *української мови* є вступним випробуванням до коледжу за спеціальностями «Озброєння та військова техніка» та «Забезпечення військ (сил)».

Програма вступного випробування з української мови охоплює всі розділи шкільної програми. У програмі вступного випробування наведено зміст розділів шкільної програми, вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти вступник. Цей перелік дасть можливість вступникові систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування з української мови.

Майбутній фахівець будь-якого профілю має досконало, ґрунтовно володіти українською літературною мовою для успішного набуття навичок комунікативно виправданого використання засобів мови, оволодіння мовою конкретної спеціальності, фаху та практичного оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Основною вимогою до підготовки вступників з української мови є:

- стійка мотивація і свідоме прагнення вступника до вивчення української мови;
- формування духовного світу, цілісних світоглядних уявлень, прилучення через мову до культурних надбань українського народу і людства загалом;
- формування у вступника компетентностей комунікативно доцільно і виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування з дотриманням норм українського етикету;
- знання мовної системи і формування на цій основі базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних і правописних умінь і навичок, здатність до аналізу і оцінки мовних явищ і фактів;
- вміння вступника розрізняти, аналізувати, класифікувати мовні факти, оцінювати їх з погляду нормативності, відповідності ситуації та сфери спілкування, працювати з текстом, здійснювати пошук інформації в різноманітних джерелах, використовувати її в самостійно створених висловлюваннях різних типів, стилів і жанрів.

Мета вступного випробування з української мови

Оцінити ступінь підготовленості учасників тестування з української мови з метою конкурсного відбору для навчання у коледжі.

Завдання вступного випробування з української мови полягає у тому, щоб оцінити знання та вміння вступників:

- знання основних правил української орфографії та пунктуації;
- уміння правильно наголошувати і відмінювати слова;
- встановлювати значення лексичних одиниць і використовувати їх згідно з нормами українського слововживання;
- володіння навичками зв'язного усного та писемного мовлення.

РОЗДІЛИ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНИЙ ЕКЗАМЕН

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
Розділ. ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ.		
Алфавіт. Наголос. Склад. Загальна характеристика та класифікація мовних звуків.	Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових	Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм. (згідно з додатком); визначати звукове значення . букв у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й; розпізнавати вивчені орфограми; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>nn</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з різними частинами мови	
Розділ : ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ		
Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми.	Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми	Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми); пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні
Розділ: БУДОВА СЛОВА. СЛОВОТВІР		
Поняття морфеми. Корінь слова. Основа слова і закінчення.	Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова	Визначати значущі частини й закінчення слова, розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні
Розділ: МОРФОЛОГІЯ.		
Іменник	Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число	Розпізнавати іменники; визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно відмінювати

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань <i>пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно</i> і под.)	іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями
Прикметник	Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні); відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників	Розпізнавати й відмінювати прикметники; визначати розряди прикметників за значенням; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників; відрізняти правильні форми прикметників від помилкових
Числівник	Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат	Розпізнавати й відмінювати числівники; відрізняти правильні форми числівників від помилкових; правильно використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати форми числівників для позначення часу й дат

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
Займенник	Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників	Розпізнавати й відмінювати займенники; відрізняти правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні, правильно утворювати й писати неозначені й заперечні займенники
Дієслово	Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на <i>-но</i> , <i>-то</i>). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.	Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособове дієслово; визначати види, часи й способи дієслів; відрізняти правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів.
Дієприкметник	Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників	Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізняти їх від дієприслівників), визначати їхні морфологічні ознаки й синтаксичну роль; відрізняти правильні

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
Дієприслівник	теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на <i>-но</i> , <i>-то</i> . Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот	форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники, дієприкметникові звороти та безособові форми на <i>-но</i> , <i>-то</i> в мовленні. Розпізнавати дієприслівники, визначати їхні морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізняти правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами
Прислівник	Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на <i>-о</i> , <i>-е</i> , утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу	Розпізнавати прислівники, визначати їхню, синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; відрізняти правильні форми прислівників від помилкових; правильно писати прислівники й сполучення прислівникового типу; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні
Службові частини мови Прийменник	Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми	Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
Сполучник	відмінками іменника. Правопис прийменників Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови. Частка як службова частина мови. Правопис часток	ознаки; правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні. Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; відрізняти сполучники від інших співзвучних частин мови; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні Розпізнавати частки, правильно писати частки
Вигук	Вигук як частина мови. Правопис вигуків	Розпізнавати вигуки й правильно їх писати
Розділ: СИНТАКСИС		
Словосполучення.	Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення	Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення
Речення	Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за	Розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, за складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)	речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)
Просте двоскладне речення	Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком	Визначати структуру простого двоскладного речення, особливості зв'язку між підметом і присудком; правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком
Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.	Розпізнавати види другорядних членів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні
Односкладні речення	Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена:	Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).	використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні
Просте ускладнене речення	Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні	Розпізнавати просте речення з однорідними членами; звертаннями; вставними словами, словосполученнями, реченнями; відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
Складне речення	Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення	Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями; добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті.
Складно-сурядне речення	Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в	Розпізнавати складносурядні речення; комунікативно доцільно використовувати його

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні	виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні
Складнопідрядне речення	Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них	Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними; визначати основні види підрядних речень, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування, правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні
Безсполучникове складне речення	Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні	Розпізнавати безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
Складні речення з різними видами	Складне речення з різними видами	Розпізнавати складні речення з різними

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
сполучникового й безсполучникового зв'язку	сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому	видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
Способи відтворення чужого мовлення	Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом	Замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом
Розділ: СТИЛІСТИКА		
Функціональні стилі української мови та сфери їх застосування.	Стилi мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції	Розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
Розділ: РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ		
Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.	Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги	Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне; критично оцінювати прочитане; аналізувати тексти різних стилів,

Назва розділу, теми	Вступник повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів	типів і жанрів; будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети; формулювати, добирати доречні аргументи і приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти; знаходити й виправляти похибки та помилки в змісті, побудові й мовному оформленні власних висловлювань, спираючись на засвоєні знання